

ТЕХНІКА ШВИДКОЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Насилівська І.В., студентка III курсу спеціальності «Початкова освіта»,
Білоусова Н.В., канд. пед. н., доцент;
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, м. Ніжин, Україна

Головне завдання початкової школи – це навчити дітей учитися, а це відповідно неможливо без уміння читати та працювати з книжкою. В. Сухомлинський радив учителям початкових класів: "Навчіть усіх дітей читати так, щоб вони вміли читаючи думати й думаючи читати".

Таке читання досить важко опанувати, тим більше учню початкових класів. Для цього потрібно створити відповідні умови, тобто забезпечити кваліфіковане керівництво навчанням, фундаментом якого є вміння вдало використовувати методи та прийоми залежно від цілей та мети уроку та безпосередньо від знань щодо специфіки організації процесу читання.

Завдання читання формулюється так: завдання предмета читання в початкових класах - формувати, закріплювати, удосконалювати навички свідомого, правильного, швидкого, виразного читання, розвивати потяг до самостійного читання книг. У поданому завданні тричі вжите слово "читання" і кожного разу воно має різне значення, зрозуміле для читача, а саме: предмет читання ставить за мету виробити в учнів не тільки вміння читати (навички читання), а й внутрішнє бажання читати, що є усвідомленням необхідності спілкування з книжкою, бачити в цьому життєву потребу (самостійне читання).

Подані завдання реалізуються під час двох типів уроків читання: класного і позакласного. Хоча структурні особливості уроків класного і позакласного читання різні, але їх поєднує одна навчальна мета: удосконалювати навички читання, в результаті чого сформувати активного читача, який отримуватиме емоційно-естетичну насолоду від прочитаного. Ці уроки вміщують в собі цілу систему вправ під керівництвом наставника, вчителя який спрямовуватиме дітей на самостійну роботу з книгою. Навчити учнів читати і розуміти текст - завдання, якому підпорядковуються усі уроки читання [2, с.9].

У методиці навчання читання є таке поняття, як «якість читання». Загалом, виділяють такі якості читання, їх чотири:

- 1) свідомість;
- 2) правильність;
- 3) виразність;
- 4) швидкість.

Перераховані якості вчитель має виробляти в учнів початкової школи з першого і до останнього року навчання дітей в школі.

Насамперед найважливішою якістю читання є, воно забезпечує вміння читати з чітким розумінням твору, наведених подій, зв'язку між ними та вмінням оцінити вчинки дійових осіб. Відповідно все це ґрунтується на усвідомленому сприйманні учнями лексичного значення поданих слів, що завдяки граматичній пов'язаності формують думку, виражену реченням. Загалом свідоме читання – це

спроможність учня висловити власне ставлення до змісту прочитаного та до самих героїв [1, с.15].

Рівень усвідомленості прочитаного також залежить від доступності запропонованого матеріалу та від розвитку уваги та пам'яті учня. Щоб читання було свідомим, школярі повинні розуміти:

- 1) сутність вживаних слів у творі;
- 2) суть поданих речень у загальному контексті;
- 3) взаємопов'язаність речень між собою (часовий, просторовий, причинний);
- 4) тему, ідею твору, зміст у цілому та зв'язок частин один з одним.

Критеріями сформованості навички виразного читання є усвідомлене сприйняття змісту учнями та вміння передати цей зміст, використовуючи при цьому засоби логіко-емоційної виразності [3, с.4].

Усі якості читання пов'язані між собою та взаємообумовлені, тому коли здійснюється удосконалення однієї, то це відповідно впливає на покращення іншої. Недоліки якоїсь з ознак читання впливають на якісну характеристику іншої риси уміння читати. Так, усвідомлено можна читати лише при правильному читанні, що забезпечується, в свою чергу, розумінням слів, словосполучень та речень. Якщо читання буде правильним, то відповідно воно буде швидким. Щоб прослуханий або прочитаний текст був усвідомленим, необхідно подати твір дотримуючись логічних наголосів та пауз, враховувати темп читання, силою голосу виділяти основне. Виразне читання займає важливе місце, оскільки це сприяє глибокому усвідомленню прочитаного.

Формування якостей читання реалізується одночасно на всіх уроках, адже достатньо складно уявити урок на якому проводилася робота над виробленням певної навички читання. Щоб навчити учнів читати швидко, вчитель має вимагати правильного, виразного та усвідомленого читання. Звісно можна припустити, що класовод, виходячи з підготовки класу, жанру твору, на якомусь з уроків віддасть перевагу виробленню певної якості. Але не варто забувати, що при цьому не будуть формуватися решта якісних ознак [2, с.7].

Література

1. Антощук Є. Швидка педагогічна допомога. Чи варто швидко читати у початкових класах, або секрети швидкого читання / Є.Антощук // Початкова освіта. – 2006. – № 11. – С. 14-17.
2. Паламарчук Л. Формування та удосконалення навичок читання / Л.Паламарчук // Початкова освіта. – 2004. – № 2. – с.6-10.
3. Пришвін М. Яким повинно бути читання в початкових класах / М.Пришвін // Початкова освіта. – 2002. – № 8. – с.4-5.